

Obsah

Slovo úvodem	11
1. Didaktika dospělých	12
1.1 Pojem a předmět didaktiky	12
1.1.1 Historický vývoj didaktiky	13
1.1.2 Významné osoby současné české didaktiky	17
1.2 Obecná a speciální didaktika	18
1.2.1 Oborové a předmětové didaktiky v historickém vývoji	19
1.3 Andragogická didaktika	19
1.3.1 Trojdimenzionální model výuky dospělých	20
2. Vzdělávání dospělých v kontextu celoživotního učení	21
2.1 Celoživotní vzdělávání	21
2.2 Funkce vzdělávání dospělých	23
2.2.1 Historický vývoj vzdělávání dospělých	26
2.3 Vzdělávání dospělých v Evropě	27
2.3.1 Účast dospělých v celoživotním vzdělávání	27
2.3.2 Programy pro dosažení nižšího sekundárního vzdělání	28
2.3.3 Programy na úrovni vyššího sekundárního vzdělávání	28
2.3.4 Alternativní formy studia na vysokých školách	29
2.4 Typy dalšího vzdělávání	30
2.5 Zájmové vzdělávání dospělých	31
2.5.1 Obsahové členění zájmového vzdělávání	31
2.5.2 Účastníci zájmového vzdělávání	32
2.5.3 Typy zájmového vzdělávání dospělých	32
2.5.4 Rozvoj zájmového vzdělávání v ČR z historického hlediska	33
2.6 Další profesní vzdělávání	35
2.6.1 Vzdělávání na terciární úrovni	36
2.6.2 Rekvalifikační kurzy	38
2.6.3 Podnikové vzdělávání	38
2.6.4 Rozvoj dalšího profesního vzdělávání v ČR z historického hlediska	40
2.7 Občanské vzdělávání	40
2.8 Rodinné vzdělávání	41
2.9 Vzdělávání seniorů	41
2.9.1 Funkce vzdělávání seniorů	42
2.10 Sebevzdělávání	42

3. Specifika vzdělávání dospělých	43
3.1 Specifické charakteristiky dospělých ve vzdělávacím procesu	44
3.2 Motivace ke vzdělávání	46
3.3 Bariéry ve vzdělávání	48
3.3.1 <i>Motivace a bariéry ve vzdělávání dospělých dle průzkumných šetření</i>	48
3.4 Specifika vzdělávání určitých skupin dospělých	50
3.4.1 <i>Ženy</i>	50
3.4.2 <i>Osoby se zdravotním postižením</i>	56
3.4.3 <i>Osoby se sociálním znevýhodněním</i>	60
3.4.4 <i>Senioři</i>	62
3.4.5 <i>Nezaměstnaní</i>	73
4. Osobnost vzdělavatele dospělých	79
4.1 Kompetence vzdělavatele dospělých	79
4.2 Role učitele ve vzdělávání dospělých	81
4.3 Vyučovací styl učitele	81
4.3.1 <i>Klasifikace vyučovacích stylů učitelů</i>	82
4.3.2 <i>Typologie osobnosti učitele</i>	82
4.3.3 <i>Typologie lektora působícího ve vzdělávání dospělých</i>	83
5. Didaktický proces	84
5.1 Základní pojmy	84
5.2 Výuka z historického pohledu	85
5.2.1 <i>Modely výuky</i>	85
5.3 Typy výuky	88
5.3.1 <i>Výuka informativní</i>	88
5.3.2 <i>Výuka heuristická</i>	88
5.3.3 <i>Výuka produkční</i>	89
5.3.4 <i>Výuka regulativní</i>	89
5.4 Fáze výuky	89
5.4.1 <i>Motivační fáze výuky</i>	89
5.4.2 <i>Expoziční fáze výuky</i>	90
5.4.3 <i>Fixační fáze výuky</i>	90
5.4.4 <i>Diagnostická fáze výuky</i>	90
5.4.5 <i>Aplikační fáze výuky</i>	90
6. Kurikulum	91
6.1 Teorie kurikula	91
6.1.1 <i>Teorie klíčových kvalifikací</i>	92
6.1.2 <i>Národní soustava kvalifikací</i>	93

6.1.3	Národní soustava povolání	93
6.1.4	Obsah výuky ve vzdělávání dospělých	93
7.	Výukové cíle	106
7.1	Funkce výukových cílů	106
7.2	Dělení výukových cílů	107
7.2.1	Taxonomie výukových cílů	107
7.3	Požadavky na výukové cíle	111
8.	Didaktické zásady	112
8.1	Vznik a vývoj didaktických zásad z historického hlediska	112
8.2	Didaktické principy ve výuce dospělých	113
9.	Organizační formy výuky	117
9.1	Klasifikace organizačních forem výuky	117
9.2	Organizační formy výuky ve školním vzdělávání dospělých	119
9.2.1	Prezenční forma	120
9.2.2	Distanční forma	120
9.2.3	Kombinovaná forma	121
9.2.4	Dálkové studium	122
9.2.5	Externí studium	122
9.3	Univerzální formy vzdělávání dospělých	124
9.3.1	Přednáška	124
9.3.2	Seminář	124
9.3.3	Cvičení	128
9.3.4	Kurz	128
9.3.5	Zájmový kroužek	128
9.3.6	Exkurze	129
9.3.7	Workshop	129
9.3.8	Konference	129
9.3.9	Studijní praxe	130
9.3.10	Konzultace	132
9.3.11	Formy vzdělávání využívané zejména v podnikovém vzdělávání	132
9.4	Organizační formy výuky dle osobnosti	136
9.4.1	Frontální výuka	136
9.4.2	Individuální forma výuky	136
9.4.3	Individualizovaná forma výuky	136
9.4.4	Samostatná práce	137
9.4.5	Skupinová výuka	138
9.4.6	Projektová výuka	139

10. Výukové metody	141
10.1 Klasifikace výukových metod	141
10.2 Popis jednotlivých výukových metod	146
10.2.1 Metody slovní	146
10.2.2 Metody situační	154
10.2.3 Případová studie	156
10.2.4 Metoda brainstormingu	156
10.2.5 Myšlenková mapa	158
10.2.6 Metody inscenační	159
10.2.7 Metoda tvořivého dramatu	160
10.2.8 Sugestopedie	160
10.2.9 Didaktická hra	162
10.2.10 Mikrovyučování	163
10.2.11 Icebreakery	164
10.2.12 Metody heuristické, řešení problémů	164
10.2.13 Metody názorně demonstrační	168
10.2.14 Metody dovednostně praktické	169
11. Učební úlohy ve výuce	170
11.1 Druhy učebních úloh	170
11.1.1 Taxonomie učebních úloh podle D. Tollingerové	171
11.2 Parametry učebních úloh	173
11.2.1 Další důležité vlastnosti učebních úloh	174
12. Distanční výuka a e-learning	176
12.1 Výhody a nevýhody distančního studia	177
12.2 Typy distančního studia	178
12.3 Vývoj distančního vzdělávání z historického pohledu	178
12.4 Jak vzniká distanční studijní program nebo kurz	180
12.5 Komunikace v rámci distančního studia	181
12.6 Charakteristika prostředí systému určeného k distančnímu vzdělávání	181
12.7 Vzdálenost v distančním vzdělávání	182
12.8 Hodnocení průběhu a výsledků distančního studia	184
12.9 Typy distančních studijních opor	185
12.9.1 Charakteristiky dobrého distančního studijního textu	185
12.10 Tutor	188
12.11 Tutoriál	188
12.12 E-learning	189
12.12.1 Zavádění e-learningu na českých vysokých školách	190

12.13	Kvalita průběžné podpory distančního studia	190
12.13.1	Kvalita e-learningové výuky ve světle výzkumů	191
12.14	Webinář	191
13.	Didaktické prostředky	193
13.1	Materiální didaktické prostředky	193
13.1.1	Učebnice	196
13.2	Využití ICT	198
13.2.1	E-learning	198
14.	Příprava učitele na výuku	201
14.1	Plánování výuky	201
15.	Evaluace výuky	204
15.1	Výsledky vyučovacího procesu	204
15.1.1	Výsledky a efekty edukace	206
15.1.2	Kvalita edukace	206
15.1.3	Spokojenost vzdělávaných	206
15.2	Evaluace výuky z pohledu výkonu lektora	207
15.2.1	Formy evaluace	207
15.3	Metody zjišťování výsledků vzdělávání z pohledu výkonu studenta	208
15.3.1	Klasické ústní zkoušky	208
15.3.2	Písemné zkoušky	209
15.3.3	Praktická zkouška	209
15.3.4	Kombinovaná zkouška	209
15.3.5	Portfolio	210
15.3.6	Seminární práce	210
15.3.7	Výhody a nevýhody písemné a ústní formy zkoušení	210
15.3.8	Didaktický test	210
16.	Problémové situace ve vzdělávání dospělých	213
16.1	Problémová skupina	213
16.2	Přístup ke školení	214
	Závěr	216
	Použitá literatura	217
	Internetové zdroje	223